ZFŚS 2017

KOMENTARZ

Komentarze praktyczne

Mariusz Pigulski

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

ZFŚS 2017

KOMENTARZ

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

Warszawa 2017

Komentarz: Mariusz Pigulski
Pytania i odpowiedzi: Bożena Goliszewska-Chojdak – nr 2, 4; Leszek Jaworski – nr 16; Magdalena Kasprzak – nr 14, 15; Marta Lempart – nr 10; Izabela Nowacka – nr 8; Joanna Nowicka – nr 18; Małgorzata Nowicka – nr 19; Mariusz Pigulski – nr 3; Anna Rąbalska – nr 5; Marek Rotkiewicz – nr 1, 6, 7, 9; Anna Sadowska – nr 17; Aldona Salamon – nr 13, 20; Marek Skałkowski – nr 11; Jadwiga Stefaniak – nr 12; Radosław Tyburczy – nr 21

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

Grupa INFOR PL

Prezes Zarządu
Ryszard Pieńkowski

Dyrektor Centrum Wydawniczego
Marzena Nikiel

Zespół redakcyjny:
Bożena Goliszewska-Chojdak – redaktor prowadzący
Joanna Pastuszka – sekretarz redakcji
Edyta Wojtecka – redaktor graficzny
Kinga Olszewska – korekta

Publikację polecają eksperci

INFORLEX

© Copyright by INFOR PL S.A.
Warszawa 2017

INFOR PL S.A.
01-042 Warszawa, ul. Okopowa 58/72
www.infor.pl

Biuro Opiekunów Klienta
01-042 Warszawa, ul. Okopowa 58/72
tel. 22 761 30 30, e-mail: bok@infor.pl
Infolinia: 0 801 626 666
Księgarnia internetowa: www.sklep.infor.pl

Publikacja jest chroniona przepisami prawa autorskiego. Wykonywanie kserokopii bądź powielanie inną metodą oraz rozpowszechnianie bez zgody Wydawcy w całości lub części jest zabronione i podlega odpowiedzialności karnej.

ISBN: 978-83-65789-22-8

Spis treści

Wykaz skrótów 5

USTAWA z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 800; zm.: Dz.U. z 2016 r., poz. 1984, poz. 2255) 7

Rozdział 1. Przepisy ogólne (art. 1–2) 7

Rozdział 2. Tworzenie Funduszu (art. 3–12a) 16

Rozdział 3. Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe (art. 13–23) 62

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ z dnia 9 marca 2009 r. w sprawie sposobu ustalania przeciętnej liczby zatrudnionych w celu naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (Dz.U. Nr 43, poz. 349) 64

Pytania i odpowiedzi 72

1. Czy przyznając wsparcie z zfśs, można stosować tzw. pakietowość świadczeń? ... 72
2. Z jakiego źródła można opłacić podatek od świadczenia na wypoczynek sfinansowanego z zfśs? 74
3. Kiedy rozwiedziony pracownik może ubiegać się o świadczenia z zfśs na dziecko? 76
4. Czy koszty związane z korzystaniem z kart podarunkowych mogą zostać sfinansowane z zfśs? 78
5. Jak przyznawać pomoc socjalną osobom niewymienionym w regulaminie zfśs? 79
6. Czy niepracujących członków rodziny należy brać pod uwagę przy ustalaniu uprawnień do korzystania z zfśs? 81
7. Czy emeryci mogą otrzymywać z zfśs mniej świadczeń niż pracownicy? 82
8. Czy można zwiększyć odpis na zfśs na pracownika, którego orzeczenie o niepełnosprawności straciło ważność w trakcie roku? 84

9. Czy spłata pożyczki z zfśs może być zawieszona lub przesunięta na wniosek pracownika? ... 86
10. W jakiej wysokości należy wypłacać świadczenie urlopowe pracownikowi niepełnosprawnemu? ... 87
11. Kiedy pracownik powinien zwrócić świadczenie urlopowe? ... 88
12. Czy środki zfśs mogą się znajdować na wspólnym rachunku dwóch firm? ... 90
13. Jak dofinansować wypoczynek pracownika, który zawarł dwie umowy o pracę z jednym pracodawcą? ... 91
14. Jak należy dofinansować z zfśs wypoczynek pracownika zatrudnionego na część etatu? ... 94
15. Jak zatrudnienie pracowników tymczasowych wpływa na wysokość raty odpisu na zfśs? ... 95
16. Do jakich danych o pracownikach może mieć dostęp komisja socjalna? ... 97
17. Czy związkowcy mogą administrować zfśs? ... 99
18. Jak należy rozliczyć nienależnie wypłacone świadczenia z zfśs? ... 100
19. Czy pracownikom podczas wypowiedzenia przysługują paczki świąteczne? ... 101
20. Czy z wynagrodzenia pracownika można potrącić bez jego zgody niespłaconą pożyczkę w razie rozwiązania z nim umowy o pracę? ... 102
21. Czy wynajęcie busa na pogrzeb byłego pracownika może być sfinansowane ze środków zfśs? ... 105

Wykaz skrótów

GIODO – Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych

GIP – Główny Inspektorat Pracy

Karta Nauczyciela – ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 1379 ze zm.)

k.p., Kodeks pracy – ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 1666 ze zm.)

MRPiPS – Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NSA – Naczelny Sąd Administracyjny

Ordynacja podatkowa – ustawa z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (j.t. Dz.U. z 2017 r., poz. 201)

OSNP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych

SA – sąd apelacyjny

SN – Sąd Najwyższy

ustawa o pdof – ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 2032 ze zm.)

ustawa o zfśs – ustawa z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 800 ze zm.)

WSA – wojewódzki sąd administracyjny

zfśs – zakładowy fundusz świadczeń socjalnych

USTAWA

z dnia 4 marca 1994 r.

o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych

(j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 800; zm.: Dz.U. z 2016 r., poz. 1984, poz. 2255)[1)]

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres regulacji][2)]

1. Ustawa określa zasady tworzenia przez pracodawców zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, zwanego dalej „Funduszem", i zasady gospodarowania środkami tego Funduszu, przeznaczonego na finansowanie działalności socjalnej organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z Funduszu, na dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych oraz na tworzenie zakładowych żłobków, klubów dziecięcych, przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy oraz ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, w stosunku do pracowników zatrudnionych w podległych mu jednostkach sfery budżetowej, niebędących funkcjonariuszami lub żołnierzami zawodowymi, a Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy oraz ministrem właściwym do spraw finansów publicznych w stosunku do pracowników zatrudnionych w jednostkach sfery budżeto-

1) W ujednoliconym przez redakcję tekście uwzględniono wszystkie dotychczasowe zmiany. Zmiany, które obowiązują od 1 stycznia 2017 r. zostały wyróżnione szarym tłem.

2) Hasła w klamrach pochodzą od redakcji.

wej więziennictwa, niebędących funkcjonariuszami Służby Więziennej, określą, w drodze rozporządzenia:

1) sposób tworzenia i gromadzenia środków Funduszu;

2) wysokość odpisu na Fundusz, jednak nie wyższą od określonej w ustawie.

3. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z *Ministrami Pracy*[3] *i Polityki Socjalnej*[4] oraz *Finansów* może określić, w drodze rozporządzenia, sposób tworzenia i gromadzenia środków Funduszu oraz wysokość odpisu na Fundusz – jednak nie wyższą od określonej w ustawie – w stosunku do pracowników cywilnych wojska.

Ustawa z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (dalej – **ustawa o zfśs**) jest aktem prawnym regulującym działalność pracodawców podejmowaną na rzecz pozapłacowego wspierania pracowników i zaspokajania ich socjalnych potrzeb, do czego zobowiązuje art. 94 pkt 8 Kodeksu pracy i pragmatyki służbowe. W przypadku niektórych jednostek sektora finansów publicznych ustawodawca zastrzegł, że wysokość odpisu na fundusz nie może być wyższa od określonej w ustawie o zfśs.

Ustawa o zfśs określa przede wszystkim zasady:

- tworzenia i rezygnowania z zfśs oraz
- gospodarowania środkami zfśs, czyli tryb podejmowania decyzji w kwestii wydatkowania zasobów finansowych (w tym przeprowadzania konsultacji ze związkami zawodowymi), ich gromadzenia oraz sposobu przechowywania (wyrok WSA w Warszawie z 11 października 2004 r., III SA 2275/03).

Środki zfśs mogą być przeznaczone na:

- finansowanie działalności socjalnej prowadzonej przez pracodawcę,
- finansowanie zakładowych obiektów socjalnych (np. kosztów remontu lub zakupu wyposażenia),
  Podstawowe koszty związane z utrzymaniem obiektów socjalnych, a dotyczące m.in. wynagrodzeń pracowników obsługi, opłat za prąd, ogrzewania itp. powinny być opłacane ze środków obrotowych pracodawcy;
- tworzenie zakładowych żłobków, klubów dziecięcych, przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego (zarówno placówek, gdzie zajęcia są prowadzone w niektóre dni tygodnia, jak i tych, w których zajęcia odbywają się przez cały rok, z wyjątkiem przerw ustalonych przez podmiot prowadzący).

---

[3] Obecnie ministrem właściwym do spraw pracy i zabezpieczenia społecznego, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 16 i 26 oraz art. 21 i art. 31 ustawy z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2016 r., poz. 543), która weszła w życie 1 kwietnia 1999 r.

[4] Obecnie ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 3 i art. 8 ustawy z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2016 r., poz. 543), która weszła w życie 1 kwietnia 1999 r.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 20 sierpnia 2001 r. (I PKN 579/00, OSNP 2003/14/331) stwierdził, że:

SN *(...) nie ulega wątpliwości, że fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin, a także emerytów i rencistów. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach (...).*

Art. 2. [Definicje]

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) **działalność socjalna – usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, sprawowanej przez dziennego opiekuna lub nianię, w przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej – rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową;**
2) **coroczny odpis podstawowy – równowartość dokonanych odpisów na rachunek bankowy Funduszu w wysokości określonej w art. 5, na zasadach określonych w art. 6 ust. 2;**
3) **(uchylony)**
4) **zakładowe obiekty socjalne – ośrodki wczasowe i kolonijne, domy wypoczynkowe, sanatoria, ogrody działkowe, obiekty sportowo-rekreacyjne, żłobki, kluby dziecięce i przedszkola oraz obiekty służące działalności kulturalnej;**
5) **osoby uprawnione do korzystania z Funduszu – pracowników i ich rodziny, emerytów i rencistów – byłych pracowników i ich rodziny oraz inne osoby, którym pracodawca przyznał, w regulaminie, o którym mowa w art. 8 ust. 2, prawo korzystania ze świadczeń socjalnych finansowanych z Funduszu;**
6) **przedsiębiorca – osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, jeżeli przedmiot jej działania obejmuje prowadzenie działalności gospodarczej.**

Działalność socjalna

Artykuł 2 ustawy o zfśs zawiera definicje podstawowych pojęć związanych z działalnością socjalną pracodawcy. Zasadniczo ze środków zfśs finansowane są świadczenia niebędące elementem warunków wynagradzania za pracę i nieuzależnione od rodzaju, wyników i jakości wykonywanej pracy.

Od 13 lipca 2013 r. obowiązuje rozszerzona definicja działalności socjalnej. Od tej daty ze środków zfśs mogą być również finansowane usługi świadczone na rzecz opieki nad dziećmi sprawowanej przez dziennego opiekuna lub nianię.

Rodzaje i przykłady usług oraz świadczeń udzielanych przez pracodawców w ramach działalności socjalnej

Rodzaj usługi (świadczenia)	Przykłady
1	2
Usługi świadczone na rzecz:	
różnych form wypoczynku	finansowanie krajowych i zagranicznych kolonii dla dzieci i młodzieży, obozów, zimowisk, wycieczek, zielonych szkół, dopłat do wypoczynku organizowanego indywidualnie przez osoby uprawnione (tzw. wczasów pod gruszą)
działalności kulturalno-oświatowej	zakup biletów do kina, teatru, filharmonii, na wystawy, imprezy artystyczne ■ Przyjmuje się, że z funduszu może być opłacana działalność łącząca aspekty kulturalne i oświatowe, jak i działalność wyłącznie kulturalna lub tylko oświatowa, przez którą należy rozumieć ogół podejmowanych zadań dydaktyczno-wychowawczych służących rozwojowi wiedzy i postaw społecznych (wyrok SA w Poznaniu z 11 lipca 2013 r., III AUa 330/13, niepubl.). Co ważne, działalność oświatowa nie musi być organizowana przez podmioty wyspecjalizowane w tym zakresie w rozumieniu ustawy o systemie oświaty. ■ Z zasobów zfśs mogą być finansowane przedsięwzięcia kulturalne, które nie posiadają walorów oświatowych (edukacyjnych) i odwrotnie. Pracodawca ma więc prawo np. pokryć ze środków socjalnych koszty koncertu zespołu muzycznego dla swoich pracowników niezależnie od tego, czy tego typu atrakcja będzie niosła za sobą jakąś wartość edukacyjną.
działalności sportowo-rekreacyjnej	organizowanie pikników, spływów kajakowych, zawodów sportowych i gier, zakup sprzętu sportowego, wyposażenie sali gimnastycznej, zakup karnetów na basen i siłownię
opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, sprawowanej przez opiekuna dziennego lub nianię, w przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego	tworzenie zakładowych żłobków, klubów dziecięcych i przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego, dofinansowanie opłat związanych z tą formą opieki nad dziećmi. ■ Dziennym opiekunem jest osoba fizyczna zatrudniana na podstawie umowy o pracę lub umowy o świadczenie usług (do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy